

MIKLÓS PÉTER PhD
 miklospet@gmail.com
 intézményvezető (Emlékpont), egyetemi
 adjunktus (SZTE JGYPK)

A posztjugoszláv Horvátország

— *The post-yugoslavian Croatia* —

DOI 10.14232/belv.2016.ksz.10

<http://dx.doi.org/10.14232/belv.2016.ksz.10>

Cikkre való hivatkozás / How to cite this
 article: Miklós Péter (2016): A posztjugoszláv
 Horvátország. *Belvedere Meridionale* 28. évf.
 Különszám. 101–102. pp

ISSN 1419-0222 (print) ISSN 2064-5929
 (online, pdf)

(Creative Commons) Nevezd meg! – Így
 add tovább! 4.0 (CC BY-SA 4.0)

(Creative Commons) Attribution-
 ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

LŐRINCZNÉ BENCZE EDIT: *Horvátország a
 függetlenség kikiáltásától az uniós csatlakozásig*.
 Aposztróf Kiadó, Budapest, 2015. 412 old.

Lőrinczné Bencze Edit főiskolai tanár,
 a Kodolányi János Főiskola Társadalom- és
 Bölcsészettudományi Intézetének vezetője
 két esztendővel *Az európai uniós bővítések
 elmélete és gyakorlata a horvát csatlakozás
 tükrében* című könyvének (Aposztróf Kiadó,
 Budapest, 2013. 300 old.) megjelenése után
 a tavalyi évben újabb nagyszabású politológiai
 és jelenkortörténeti munkát adott közre,
 amelyben – hasonlóan korábbi kötetéhez – a
 posztjugoszláv Horvátország politikai, gazdasági,
 demográfiai, regionalisztikus és diplomáciai
 folyamatait és tendenciáit elemzi.

A könyvet – akárcsak a nyelvtanári (orosz,
 angol) és történelem szakos diplomával, va-
 lamint gazdálkodás- és szervezéstudományi
 doktori fokozattal rendelkező szerző egész ed-
 digi tudományos munkásságát és oktatói te-
 vékenységét – a multidiszciplinaritás jellemzi.
 Több tudományterület felől közelítve a témához,
 ugyanakkor szigorú és következetes társada-
 lomtudományi metodikával készült munká-
 jában a horvát állam 1991 és 2013 időszakát
 elemzi.

A kötet első egységeiben a horvát álla-
 miság történetének vázolója után az önálló
 Horvátország alkotmányos keretei megterem-
 tésének hosszadalmas és nehézkes folyamata,
 az elmúlt huszonöt év meglehetősen dinami-
 kusan alakuló és differenciált horvátországi
 pártrendszere, valamint az adriai államnak az
 1990-es évek elején létrejött és az ezredforduló
 környékén jelentősen átalakult politikai be-
 rendezkedése kerül bemutatásra. A következő
 fejezetekben az elmúlt negyedszázad horvát-
 országi demográfiai folyamatainak, az ottani
 piacgazdaság megteremtésére tett kísérletek és
 azok eredményei makroszintű tendenciáinak,
 s a területi közigazgatási szerkezet jellemzői-
 nek elemzését és értelmezését végzi el Lőrincz-
 né Bencze Edit.

Az önálló horvát diplomácia tevékeny-
 ségét a szerző – az általános időrendi és
 folyamatcentrikus értékelő bemutatás után
 – külön az eurointegrációs és a szomszédságpo-
 litikai dimenzióból is értékeli, s a kötet végén
 önálló fejezetben vizsgálja a rendszerváltás
 utáni magyar–horvát kapcsolatokat is. Ezen
 utóbbi egységnek nagy erénye, hogy a horvát-
 országi magyar közösségek – amelyek aránya
 1910-ről 2011-re öt és fél százalékról három
 ezrelékre csökkent – történetének elmúlt száz
 évét és aktuális viszonyait is tárgyalja, mégpe-
 dig a horvát kisebbségpolitikai rendszerbe, va-
 lamint az etnikai érdekképviseleti és kulturális
 hagyományközvetítő struktúrába ágyazva.

A könyvben megfogalmazottakat – a
 negyvennégy oldalas és több száz elemet tartal-

mazó forrás- és irodalomjegyzéken túl – hatvanegy ábra és ötvenkilenc táblázat teszi szemléletessé és adatokkal megfelelően alátámasztottá. A kötet végén külön felsorolásban szerepelnek Lőrinczné Bencze Edit a témához kapcsolódó – több mint ötven magyar és angol nyelvű tételt tartalmazó – publikációinak bibliográfiai adatai.

Számomra – aki elsősorban a modernitás eszmetörténeti és politikatörténeti folyamatai iránti érdeklődés mellett elkötelezett – a kilencvenes évekbeli jellegzetes horvát újnacionalizmusnak a Franjo Tuđman elnök nevével fémjelzett nemzetépítő és államkonstruáló törekvéseknek a bemutatása volt izgalmas része a kötetnek.

A jugoszlávizmus utáni horvát nemzetállamiság narratívájának három eleme a következő. **1.** Az önálló történeti állam (amely a tizenegyedik századtól 1991-ig lényegében korlátozott államiséget jelentett) folyamatos megléte. **2.** A balkáni népektől való távolságtartás. **3.** Az európaiság hangsúlyozása. Ez utóbbi két faktor felekezeti (a katolikus jelleg az ortodoxiával szemben) és kulturális (a latin írásmód használata a cirill-betűssel szemben) tartalommal való felruházottsága mellett szintén rendelkezik történeti / alkotmánytörténeti gyökerekkel, hiszen a Magyarországgal (és így a tizenhatodik századtól a Habsburg birodalommal is) fennálló államközösség – leg-

alábbis részben – biztosította az európai kulturális színtérhez való tartozást éppúgy, mint a szomszédos (a tizenötödik és a tizenkilencedik század között oszmán török befolyás alatt álló) délszláv népektől és államoktól való elkülönülést.

A kötet fontos állítása – és ezt a szerző korábbi kutatásaiból is tudjuk – hogy Horvátország európai uniós csatlakozási folyamatainak a késlekedését – a délszláv háború, s az annak nyo-

mán fölmerülő háborús felelősség és az etnikai megkülönböztetés gyakorlatának problémái mellett – maga a horvát politikai elit hozzáállása is hátráltatta. A tuđmani retorikában ugyanis – és ez egy újonnan létrejött állam vezetőjétől persze nem meglepő – a horvátok számára rosszemlékű jugoszláviai föderalizmussal került párhuzamba az uniós eszmeisége, így az természetesen nem került egyértelmű támogatásra a kilencvenes években.

Lőrinczné Bencze Edit a fentiekben ismertetett könyvében a posztjugoszláv Horvátországnak a főbb gazdasági, politikai és társadalmi folyamatait tekinti át az önálló államiség megteremtésétől az integrálódó európai politikai közösségbe való csatlakozásig. A több tudományterület módszereit alkalmazó szintézis alapvető szakirodalomként tartandó számon a korunk köztes-európai átalakulást vizsgáló kutatók, illetve az azokat megérteni kívánó érdeklődők számára. *